

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

13 maart 2009

ONTWERP VAN DECREET

betreffende de radio-omroep en televisie

VOORSTEL VAN DECREET

**– van mevrouw Helga Stevens, de heer Bart Caron
mevrouw Margriet Hermans en de heren Carl Decaluwe en Kurt De Loor –**

**houdende wijziging van de decreten betreffende radio-omroep en de televisie,
gecoördineerd op 4 maart 2005,
wat de ondertiteling, de Vlaamse Gebarentaal,
de audiobeschrijving en de auditieve ondertiteling betreft**

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heren Jurgen Verstrepen en Paul Delva**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Wim Van Dijck;

de heren Carl Decaluwe, Dirk de Kort, Paul Delva, Johan Verstreken;

de dames Margriet Hermans, Laurence Libert, de heer Herman Schueremans;

mevrouw Els Robeyns, de heren Dany Vandenbossche, Jo Vermeulen.

Plaatsvervangers:

de dames Hilde De Lobel, Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;

de dames Martine Fournier, Sabine Poleyn, Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens;

de heren Karlos Callens, Marnic De Meulemeester, Hans Schoofs;

de heren Chokri Mahassine, Joris Vandenbroucke, André Van Nieuwkerke.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Piet De Bruyn.

*Zie:***2014** (2008-2009)

- Nr. 1: Ontwerp van decreet
- Nr. 2: Amendementen
- Nr. 3: Verslag over hoorzitting
- Nrs. 4 en 5: Amendementen
- Nr. 6: In eerste lezing aangenomen artikelen
- Nr. 7: Verslag
- Nr. 8: Reflectienota
- Nr. 9: Amendementen

1746 (2007-2008)

- Nr. 1: Voorstel van decreet
- Nr. 2: Verslag over hoorzitting
- Nr. 3: Verslag

INHOUD

	Blz.
I. Standpunten over het op te richten kenniscentrum Mediawijsheid	4
1. Uiteenzetting door de heer Joris Sels, gedelegeerd bestuurder, en professor Katia Segers, voorzitter van de raad van bestuur van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)	4
2. Uiteenzetting door mevrouw Christine Claus, secretaris-generaal van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media	7
3. Uiteenzetting door de heer David Stevens, Sectorraad Media van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	10
4. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	10
II. Standpunten over het voorstel van decreet betreffende ondertiteling, de Vlaamse Gebarentaal, de audiobeschrijving en de auditieve ondertiteling (<i>Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1746/1</i>)	15
1. Uiteenzetting door de heer André Saegeman, manager Mediatechnologie Operationele Afdelingen VRT	15
2. Uiteenzetting door de heer Jan Van Broeckhoven, voorzitter Niet-openbare regionale televisieomroepen (NORTV)	16
3. Uiteenzetting door de heer Frank Mathys, directeur Techniek VMMA, namens de Private Omroep Federatie (POF)	17
4. Uiteenzetting door mevrouw Alexandra Olbrechts, Head of Legal, SBS-Belgium	19
5. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers	19

DAMES EN HEREN,

Op 19 februari 2009 vond in de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media de eindstemming plaats over het ontwerp van decreet betreffende radio-omroep en televisie (*Parl. St. VI. Parl. 2008-09, nr. 2014/1*). Op het ogenblik van deze eindstemming was er echter nog onvoldoende duidelijkheid over twee belangrijke elementen, waarvoor de commissie via het organiseren van nog een bijkomende hoorzitting informatie wenste te verwerven.

Het betrof enerzijds de vraag op welke wijze de eventuele oprichting van een kenniscentrum Mediawijsheid moet worden georganiseerd, in opvolging van het voorstel van resolutie betreffende de ondersteuning van de gamesector in Vlaanderen (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1735/1*).

Anderzijds was er nog onvoldoende duidelijkheid over de financiële impact op de televisieomroepen van het voorstel van decreet houdende wijziging van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 4 maart 2005, betreffende ondertiteling, de Vlaamse Gebarentaal, de audio-beschrijving en de auditieve ondertiteling (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1746/1*).

In de commissie werd afgesproken om over deze elementen bijkomende informatie te verwerven via een hoorzitting die werd georganiseerd op 3 maart 2009. Op basis van de verworven informatie kunnen eventueel nog amendementen worden ingediend op het ontwerp van decreet betreffende radio-omroep en televisie, tijdens de plenaire behandeling van 18 maart 2009.

I. STANDPUNTEN OVER HET OP TE RICHTEN KENNISCENTRUM MEDIAWIJSHEID

1. Uiteenzetting door de heer Joris Sels, gedelegeerd bestuurder, en professor Katia Segers, voorzitter van de raad van bestuur van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM)

De heer Joris Sels: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, op 9 juli 2008 is in dit parlement een resolutie aangenomen betreffende de gamesector in Vlaanderen. Daarin werd bepaald dat er meer aandacht moest gaan naar mediawijsheid en mediageletterdheid. Die taak werd meteen ook expliciet toebedeeld aan de Vlaamse Regulator voor de Media. Er zou een centrum voor Mediawijsheid worden opgericht bij de regulator.

De toenmalige minister van Media heeft toen aan de Vlaamse Regulator voor de Media gevraagd om daar

een plan van aanpak voor op te maken. Vandaag willen we een geactualiseerde versie van dat plan van aanpak presenteren. Die presentatie wordt gegeven door professor Segers, voorzitter van de raad van bestuur van de VRM.

Professor Katia Segers: Mijnheer de voorzitter, ik dank u alvast voor de uitnodiging. Dames en heren, de materie inzake mediawijsheid, mediageletterdheid en media-educatie belangt mij persoonlijk aan. Ik ben immers niet alleen voorzitter van de raad van bestuur van de VRM, maar ben ook docent aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB). En een van mijn onderzoeksdomeinen daar is precies media-educatie.

Deze presentatie is opgedeeld in drie delen. Ten eerste: een situering van het onderwerp. Waarover hebben we het? Wat is het regelgevende kader? Welke initiatieven zijn er ter zake al genomen? Ten tweede: een voorstel voor de uitbouw van een kenniscentrum Mediawijsheid onder de vleugels van de VRM. Ten derde: een plan van aanpak.

Sonia Livingstone wordt internationaal erkend als dé autoriteit inzake kinderen en media, en meer bepaald media-educatie. Haar werk ligt aan de oorsprong van het beleid van Ofcom, de Britse mediaregulator en zowat de moeder aller regulatoren. Ofcom heeft in Europa ook het voortouw genomen voor de promotie van mediageletterdheid en de uitbouw van een beleid inzake mediageletterdheid.

Ofcom heeft zich ook heel grondig gebogen over de definiëringsskwestie. Dat is een belangrijk punt, want we zien dat regulatoren die werk maken van een grondige reflectie over definiëring en de inzet van media-educatie, ook de meest actieve regulatoren zijn.

Mediageletterdheid, mediawijsheid en media-educatie zijn termen die nogal eens door elkaar worden gebruikt. Het Vlaams Parlement heeft geopteerd voor 'mediawijsheid', maar persoonlijk voel ik meer voor de term 'mediageletterdheid', omdat die specifiek wijst op de vaardigheden die nodig zijn om mediaboodschappen te kunnen duiden.

De term 'mediawijsheid', die vooral in Nederland in zwang is, duidt veeleer op de handigheid om met de media te kunnen omgaan en om ze te kunnen bespeken. Media-educatie is dan weer het instrument waarmee mediageletterdheid wordt bereikt.

Waarom zouden we moeten inzetten op mediageletterdheid? Sommigen zeggen dat media-educatie en mediageletterdheid overbodig zijn, omdat iedereen op een gegeven moment wel kan omgaan met de media. Kinderen ontwikkelen, parallel met hun algemene ontwikkeling, mediageletterdheid, luidt het. Sociaaleconomische, culturele en leeftijdsverschillen

blijken daarbij echter enorm bepalend. Niet iedereen heeft de kans om op een even veilige en complete manier om te gaan met de media. Bovendien dienen zich met de komst van nieuwe media ook steeds weer nieuwe manieren van omgaan, nieuwe vragen en nieuwe uitdagingen aan.

De materie blijft dus sowieso heel actueel en sterk toegespitst op elk nieuw medium dat eraan komt. Het heeft dus zeker zin om daar als overheid op in te zetten. Meer nog, het is een noodzaak.

Mediageletterdheid wordt doorgaans vanuit de definitie van Sonia Livingstone, die werd overgenomen door Ofcom, vertaald in een drietal componenten. De eerste is ‘access’, de functionele geletterdheid. Daar gaat het over het beschikken over de fysieke toegang tot de media. Dan hebben we het dus over de kwestie van de digitale kloof en het bezitten van de instrumentele kennis en de technische vaardigheden om die media te kunnen gebruiken. Een voorbeeld is de vraag of iemand een videotoestel kan programmeren.

De tweede component is die van ‘understanding’. Dat is de kritische geletterdheid, het evaluerend kunnen omgaan met en het kunnen duiden van media-inhoud. Daar gaat het over het ontwikkelen van analytische competenties om met media om te gaan.

De derde component is minstens even belangrijk, maar wordt vaak vergeten. Die wordt aangeduid met ‘create’. Dat is de actieve geletterdheid, het ontwikkelen van de vaardigheden om niet alleen mediaconsument te zijn, maar ook mediaproductent te worden.

Bekijken we even hoe is nagedacht over media-educatie en, ruimer, over de vraag hoe we vooral kinderen moeten beschermen en opvoeden als het gaat over media. In de loop der tijden heeft er in Europa een evolutie plaatsgevonden van een klemtoon op regulering naar, in de jaren tachtig en negentig, de rol van de industrie en de zelfregulering.

Vandaag is er in de academische literatuur, gevolgd door de beleidsliteratuur, zeker in Europa – kijken we maar wat Europa daarover schrijft – een consensus dat, of het nu gaat over traditionele media of over internet en andere nieuwe media, er sprake is van een gedeelde verantwoordelijkheid. In dat verband hebben we het doorgaans over ‘multistakeholder governance’. Dat is vandaag het uitgangspunt: het inzicht dat de media en het mediagebruik de verantwoordelijkheid zijn van ouders, wier bemiddelende rol enorm belangrijk blijkt, en scholen, waar het dan vooral gaat over ‘access’, dus het verlenen van media-uitrusting en media-educatie. Er is ook de rol van de media zelf. Vandaag wordt vooral de klemtoon gelegd op de mogelijkheden van ‘user-generated content’,

als een stimulans van die creatiemogelijkheid. Ook is er de rol van de industrie, die wordt aangezet tot het nemen van zelfregulerende initiatieven, en die van de overheden. De overheden moeten niet alleen instaan voor de regulering, maar ook voor de controle erop en de educatie.

Centraal in het model van multistakeholder governance staat een heel groot spanningsveld tussen bescherming, via regulering en controle, en emancipatie, waarbij wordt ingezet op media-educatie. Het is belangrijk om zeker minderjarigen te beschermen tegen risico’s, maar ze moeten ook de kans krijgen om de kansen die de media in zich dragen, te ontwikkelen. Initiatieven ter bescherming en initiatieven ter emancipatie worden dus het best in hun interactie beschouwd. Een reguleringsinstantie lijkt dan de aangewezen instantie om zowel controle uit te oefenen op regulering ter bescherming, als initiatieven te initiëren en te coördineren om ‘empowerment’ te bewerkstelligen.

Er is in Vlaanderen uiteraard ook een regelgevend kader uitgewerkt, maar niet alleen in Vlaanderen: in eerste instantie is dat Europees. Er zijn de aanbevelingen van het Europees Parlement, en op de Raad betreffende de bescherming van minderjarigen zijn ook een reeks maatregelen geformuleerd ter bevordering van mediageletterdheid. De nieuwe richtlijn Audiovisuele Mediadiensten heeft het ook over een aanpak voor mediageletterdheid in een digitale omgeving. Dan is er uiteraard ook nog de resolutie van 9 juli 2008 van deze commissie en dit Vlaams Parlement, over de gamesector. De resolutie vraagt dat er een kenniscentrum Mediawijsheid zou worden opgericht bij de VRM.

Dat betekent uiteraard niet dat Vlaanderen nergens staat. Ter zake zijn al diverse goede initiatieven genomen. Ik geef daar uiteraard geen exhaustieve opsomming van. In Onderwijs is er de cultuurcel CANON met haar dvd-reeks INgeBEELD, een educatief pakket voor kleuters, kinderen, jongeren en de lerarenopleiding, specifiek gericht op mediageletterdheid. Binnen het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, het vroegere Recreatief Vlaanderen hebben mijn VUB-collega’s van SMIT/IBBT (Studies on Media, Information and Telecommunication/Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie) een onderzoekslijn opgezet met betrekking tot jongeren en ICT. Dat is zinvol werk. Binnen het departement worden diverse initiatieven genomen, maar die zullen zo dadelijk wel aan bod komen. Ten slotte is er nog het agentschap, dat initiatieven ter zake heeft ondersteund via subsidies voor organisaties voor audiovisuele kunsteducatie.

Dan is er de zelfregulering. Op dat vlak is er het project Media Smart van de Raad voor Reclame, dat

al een paar jaar bestaat. Dan is er de Belgian Awareness Node CoBeNo, een gezamenlijk initiatief van Child Focus en het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO). Die awareness nodes zijn overal in de Europese landen opgericht, in het kader van het Safer Internet plus-programma. CoBeNo staat in voor de Safer Internet Day, die nog niet zo lang geleden, in februari, plaatsvond. Het werkt ook samen met Telenet. In het kader van het Safer Internet plus-programma met betrekking tot kinderen en de bescherming op het internet, neemt Vlaanderen, namelijk VUB en K.U.Leuven, deel aan een Europees academisch onderzoeksnetwerk. Ook de Gezinsbond heeft initiatieven genomen. Deze thematiek leeft dus.

Er is al veel gebeurd, en niet alleen in Vlaanderen. Het heeft zin om even naar de andere kant van ons land te kijken. Wat de Franse Gemeenschap betreft: in 2008 werd de bestaande ‘Conseil de l’Education aux Médias’ omgevormd tot de ‘Conseil Supérieur de l’Education aux Médias’, een groot adviesorgaan. De Duitstalige Gemeenschap heeft nog geen structuur opgericht, maar toch al een aantal initiatieven genomen. Wat Europa betreft, heeft het geen zin om veel uit te weiden. De mediageletterdheid staat er zeer hoog op de agenda: kijken we maar naar het project Safer Internet plus.

De expertgroep Mediageletterdheid is een belangrijke expertgroep binnen het DG Informatiemaatschappij en Media. Die bevat een dertigtal Europese experts met verschillende achtergronden. Vlaanderen is al vertegenwoordigd door de VRM, die hier waarnemend lid van is.

Als we kijken naar de ons omringende landen en een benchmarking uitvoeren, zien we dat binnen de Europese Unie mediageletterdheid doorgaans de bevoegdheid is van de mediaregulator. Ofcom, de moeder van de mediaregulators, heeft daarin het voortouw genomen en geldt als dé instantie waar zeer veel onderzoek wordt gedaan en activiteiten worden opgezet. Ook Duitsland heeft op dat vlak een sterke reputatie. Ierland is bezig met het opstarten van een kenniscel bij de mediaregulator. Buiten de Europese Unie zijn Australië, Nieuw-Zeeland en Singapore voorbeelden. Daar is media-educatie de bevoegdheid van de mediaregulator.

Binnen de EU zien we dat als het niet in de schoot van de mediaregulator wordt ondergebracht, de mediaregulators toch heel wat initiatieven ondernemen. Dat geldt voor Frankrijk, Bulgarije, Malta en Servië en buiten de EU bijvoorbeeld voor Israël.

Is het een goed idee om het kenniscentrum Mediawijsheid bij de VRM onder te brengen? De resolutie van het Vlaams Parlement vraagt daarom. Er zijn

ook een aantal inhoudelijke redenen aan te brengen, naast het feit dat het een logische stap is in de Europese context.

De VRM kan worden gezien als een katalysator. Vanuit het BBB-principe (Beter Bestuurlijk Beleid) is beleidsuitvoering de bevoegdheid van de agentschappen, terwijl beleidsvoorbereiding de bevoegdheid is van de departementen. Het kenniscentrum Mediawijsheid zou instaan voor de uitvoering van het beleid inzake mediageletterdheid.

De VRM wenst een netwerk op te bouwen van alle instellingen die momenteel bezig zijn met mediageletterdheid, zodat die kunnen worden gebundeld en gepromoot worden naar de burger toe. Er werden sinds 8 juni 2008 al verscheidene contacten opgebouwd en initiatieven genomen, zowel met binnenlandse als met buitenlandse partners. Ik vermeldde al dat de VRM observerend lid is van de expertgroep mediageletterdheid van de Europese Commissie.

De VRM kan niet alleen een rol spelen als katalysator, maar is ook een onafhankelijke instantie, in die zin dat het takenpakket van de VRM niet enkel gaat over controle, maar ook over kennisverwerving. Het is precies die kennisverwerving waardoor de VRM de expertise kan opdoen om bijvoorbeeld uitspraken te doen over het bepalen van maatschappelijke normen en leeftijdsgrenzen voor programma's. Het is de wens van de VRM om alle bestaande initiatieven binnen de Vlaamse overheid en erbuiten inzake mediageletterdheid gecoördineerd te promoten en om een stimulerende rol te spelen en het veld aan te moedigen tot initiatieven.

Bij de oprichting van de kenniscel moet het principe van ‘multistakeholder governance’ het uitgangspunt zijn. Het gaat over gedeelde verantwoordelijkheid. En verder is een integrale aanpak cruciaal: toegang tot de media, het begrijpen en evalueren van de media en de creatieve rol ‘writing media’.

De methodiek die zou worden ontwikkeld is gebaseerd op twee pijlers: ten eerste het stimuleren en initiëren van onderzoek en ten tweede het opbouwen van een netwerk. Een netwerk opbouwen houdt in: competenties en expertises verzamelen, expertises doorgeven en laten doorstromen naar de maatschappij.

Mediageletterdheid is zo'n ruim concept dat er zal moeten worden gewerkt met enkele prioritaire thema's. ‘Cyberbullying’ staat hoog op de agenda, net als de rol van de media in de problematiek van eetstoornissen. Gaming is hier al uitgebreid ter sprake gebracht. Het gaat ook over kinderen en reclame en over het ontwikkelen van een Vlaamse Kijkwijzer. Er liggen terreinen genoeg open om snel en concreet werk van te maken. Het gedetailleerde plan werd al

overgemaakt aan minister-president Peeters in een nota van 18 november 2008.

Er zijn een heleboel onderzoeksprioriteiten op te sommen. De kwestie zal zijn: waar starten we het eerst mee? De zin om te starten is bij de VRM alleszins aanwezig.

2. Uiteenzetting door mevrouw Christine Claus, secretaris-generaal van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media

Mevrouw Christine Claus: Het domein Cultuur, Jeugd, Sport en Media is een van de dertien beleidsdomeinen van de Vlaamse Gemeenschap. Binnen het domein Cultuur, Jeugd, Sport en Media is het departement een van de zes entiteiten. De andere kent u ook: Bloso, het agentschap Kunsten en Erfgoed, het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen sinds 1 januari en de Vlaamse Regulator voor de Media.

Vandaag hebben we het over het kenniscentrum Mediawijsheid. Het vertrekpunt is de resolutie van het Vlaams Parlement van 9 juli 2008 betreffende de ondersteuning van de gamesector in Vlaanderen. Er is daarnet al ingegaan op het belang van een goede definitie van mediawijsheid. We hebben daarvoor inspiratie gevonden bij de Nederlandse Raad voor Cultuur in 2005 die voor gebruikers een heel toegankelijke definitie heeft gegeven voor mediawijsheid. Die definitie is vertaald in de recente Europese resolutie van 16 december 2008. Volgens die definitie is mediawijsheid het geheel van kennis, vaardigheden en de mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe en veranderlijke en fundamenteel gemediatiseerde wereld.

Als de kennis die daarover op verschillende plaatsen is ontstaan, wordt gebundeld en men de behoefte voelt om daarvoor een kenniscentrum op te richten, dan moet ook worden bepaald wat dat kenniscentrum precies moet doen.

Het kenniscentrum moet inspelen op goede praktijken. Het heeft geen zin dat kennis op verschillende plaatsen ontstaat en dat men die niet kent. Daarnaast moet men de technologische en methodologische ontwikkelingen op de voet volgen. Dat mag niet geïsoleerd gebeuren, er moet een expertisenetwerk rond dat kenniscentrum worden opgezet. Het is onmogelijk om in één centrum al die expertise op het niveau van de laatste ontwikkelingen in stand te houden zonder dat dit gebeurt in samenwerking met partners. Dit alles gebeurt met het oog op een actieve dienstverlening aan burgers, organisaties en beleid.

Wat zijn de kerntaken van het kenniscentrum? Het kenniscentrum moet in eerste instantie het mediabewustzijn opbouwen. Verder moet het nagaan welke maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen de kennis aanscherpen. Het centrum speelt ook een rol bij het stimuleren van het verantwoord gebruik en de veiligheid. Tot slot moet het de vaardigheden van de individuen met betrekking tot het mediagebruik aanscherpen.

Wat het mediabewustzijn betreft, moeten de kwaliteit en de nauwkeurigheid van de inhoud mediakritisch worden benaderd. Daartoe moet men een goed inzicht hebben in de belangrijke rol die de media spelen en de dubbele rol van burgers bij de totstandkoming van nieuwe media-inhoud. Burgers zijn immers tegelijk mediaproducten en mediaconsumenten. Dat bewustzijn is een belangrijke taak van het kenniscentrum.

Een tweede taak is het bevorderen van de vaardigheden. Zo moet men toegang hebben tot onder meer de technische vaardigheden. Daartoe moet men de interactieve tv-toepassingen en ICT-vaardigheden bevorderen. In die media wordt een andere taal gebruikt dan men op school of thuis heeft geleerd. Dat vormt soms een probleem en een onnodige drempel bij oudere bevolkingsgroepen.

Naast de technische zijn er kwalitatieve of inhoudelijke vaardigheden. Het is belangrijk dat men vindt wat men zoekt. De informatie moet worden gezocht, geselecteerd, geïnterpreteerd, verwerkt, gecreëerd en gecommuniceerd. Men moet dus met dat medium kunnen omspringen.

Verder moet media gebruikt kunnen worden voor de persoonlijke ontwikkeling. Individuen en organisaties moeten media kunnen gebruiken als een ondersteuning van hun eigen werking. De kritische omgang met de media-inhoud moet aangescherpt worden zodat de gebruikers beter het onderscheid kunnen maken tussen waardevolle en minder waardevolle inhoud.

De maatschappelijke ontwikkelingen moeten worden gedetecteerd. Die ontwikkelingen vinden ontzettend snel plaats waardoor er telkens nieuwe uitdagingen en nieuwe initiatieven in de maatschappij ontstaan die de aandacht vragen van de beleidsverantwoordelijke. Het is heel belangrijk dit via het kenniscentrum op te volgen. We moeten de impact nagaan van het crossmediale aanbod van informatie dat nu op de consumenten wordt losgelaten.

Andere fenomenen zoals internet en facebook krijgen een belangrijke plaats binnen de maatschappij en beginnen effect te hebben. Het kenniscentrum moet zich afvragen of er enige actie van de overheid nodig is.

Er zijn nog andere ontwikkelingen die het gebruik van media heel sterk beïnvloeden. Het gaat dan om de internationale en Europese concepten die een impact hebben op de manier waarop men daar in Vlaanderen mee omgaat. Ook daar moet de mediawijsheid worden afgestemd op de trends die ontstaan.

Tot slot moet het centrum het verantwoord gebruik en de veiligheid stimuleren en waarborgen. De bestaande technische middelen moeten oordeelkundig worden ingezet.

Virus- en spamfilters zijn al goed doorgedrongen, maar er zijn ook maatregelen, zoals parental control, waarbij men bepaalde kwetsbare bevolkingsgroepen technisch zou kunnen beschermen, zodat ze niet worden blootgesteld aan hinderlijke of gevaarlijke zaken.

Er zijn ook nog andere juridische, sociale en ethische elementen. Daarbij is het belangrijk om de rechtenproblematiek op te volgen. Al die inhoud wordt immers door iemand gecreëerd, en die persoon kan daar rechten op hebben. Het zou uiteraard een taak van het mediacentrum zijn om dat op te volgen.

Ook labelling is iets wat moet worden gestimuleerd – hetzij een labelling die door de overheid of door een instantie wordt toegekend, hetzij een soort van autoregulering. Dat is ook iets wat de Europese Commissie in dat verband naar voren brengt. Er moeten ook maatschappelijke problemen worden aangepakt, zoals cyberpesten en de problematiek van de privacy. Dat alles valt onder de bescherming van de consument.

Een aantal van die juridische kaders zijn geen bevoegdheden van de Vlaamse overheid. Dat is een omgevingsfactor die van belang is voor het media-kenniscentrum. Men moet nagaan binnen welke marges men een Vlaams beleid kan opzetten dat al deze zaken gaat bekijken

Wat doet het departement nu op dit vlak? Ik hanteer opnieuw dezelfde vier pijlers: mediabewustzijn opbouwen, maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen opvolgen, verantwoord gebruik en veiligheid stimuleren, en vaardigheden bevorderen.

Ik wil in eerste instantie opmerken dat volgens het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid de beleidsondersteunende taken worden toevertrouwd aan het departement. Bij beleidsondersteunende taken spreekt men zowel over de beleidsvoorbereiding, het monitoren van de uitvoering als de evaluatie van de uitvoering. In het geval van Media is evenwel de bewuste keuze gemaakt om geen apart uitvoerend agentschap te maken voor media. Die residuaire bevoegdheid is bij decreet bij het departement neergezet, zij het dat de

controleerende en regulerende taken afgesplitst zijn van de beheersmatige punten. Die taken werden ondergebracht bij de VRM.

Inzake het opbouwen van mediabewustzijn zijn er een aantal voorbeelden van zaken die op dit moment reeds plaatsvinden in het departement. Ik verwijs bijvoorbeeld naar het project Kranten in de Klas. Er wordt ook een stimulerend beleid gevoerd rond gaming en e-cultuur. Daarbij zetten we een aantal demonstratieprojecten op, zoals de Verhalentafel. De Verhalentafel is gericht op senioren. Men probeert via het digitale medium een stuk van het culturele medium opnieuw levendig te maken. Het is dus een bijdrage tot mediageletterdheid die ook past in een bredere aanpak rond het cultuurbeleid. E-cultuur is een grote verzameling van activiteiten die daarmee kunnen worden gevat.

Het departement werkt ook actief samen met het departement Onderwijs en de CANON Cultuurcel om rond cultuureducatie – en daaronder rekenen wij ook media-educatie – een aantal nieuwe initiatieven op te zetten, die ook een vertaling moeten vinden in wat uiteindelijk in de onderwijsinstellingen kan gebeuren. Er zijn ook initiatieven geweest rond de analoge switch-off. Men heeft een campagne gevoerd om te vermijden dat mensen zich verweesd zouden voelen na die toch wel drastische ingreep.

We hebben verder nog een aantal andere taken. Wij hebben bijvoorbeeld het crossmediale cultuuraanbod van de VRT opgevolgd en hebben daar een evaluatie van gemaakt. Dat valt onder de noemer ‘opbouw van mediabewustzijn’.

Zoals het departement er nu uitziet, kunnen wij de competenties rond de verschillende beleidsvelden Media, Sport, Cultuur en Jeugd moeiteloos combineren. Dat heeft ertoe geleid dat wij bepaalde verantwoordelijkheden hebben. Wij hebben bijvoorbeeld het digitale actieplan tot nu toe opgevolgd. Maar er is ook een recenter initiatief, namelijk het Kennisknooppunt Interculturaliseren. We hebben daar een aantal mensen aan het werk gezet rond de interculturele samenwerking en dialoog. Van daaruit proberen we te doen wat een goed kenniscentrum moet doen, namelijk al die kennis bundelen en alle partners daar rond scharen, om iedereen op dat punt te ondersteunen. Dat is een lopend initiatief dat met succes wordt uitgevoerd.

Inzake de opvolging van maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen wil ik in de eerste plaats de aandacht vestigen op beleidsgericht wetenschappelijk onderzoek. Het departement is verantwoordelijk voor de coördinatie van het wetenschappelijke onderzoek voor de beleidsvelden Cultuur, Jeugd, Sport en Media en is ook voorzitter van het wetenschappelijk steunpunt Cultuur, Jeugd en Sport.

Wij hebben ook al meermaals samenwerkingen opgezet met het Interdisciplinair Instituut voor Breedband Technologie (IBBT). We nemen ook deel aan een aantal van hun belangrijke projecten, zoals PokuMOn, dat zich richt op de digitale ontsluiting van podiumkunsten, en CoCoMedia, waar men precies de kennis rond ‘community media’ en ‘user generated content’ probeert te verruimen. Het departement neemt ook actief deel aan de voorbereiding van het BOM-Vlaanderen-project, dat de digitale ontsluiting van een aantal cultuuroederen inhoudt.

Verder zijn we ook actief in de opvolging van de Europese en internationale beleidsvorming. We zijn ook verantwoordelijk voor de contacten met de Europese Unie en zijn aanwezig in de permanente vertegenwoordiging van België bij de Europese Commissie.

Dat zijn allemaal taken die leiden tot een betere opvolging van wat er om ons heen gebeurt en wat ons eigen beleid gaat bepalen.

Wat betreft het stimuleren van verantwoord gebruik en veiligheid, kan ik aanhalen dat het departement op dit moment verantwoordelijk is voor de filmkeuring, al is dat een verhaal op zich. Het bestaande systeem is aan een dringende herziening toe, maar doordat het een federale bevoegdheid is, zit dat nog ergens ‘stuck in the middle’.

In het algemeen is het departement ook verantwoordelijk voor het ontwikkelen van nieuwe regelgeving. Wij kunnen er dus ook voor zorgen dat er in diverse regelgevingen aspecten rond mediawijsheid worden opgenomen. We zijn ook verantwoordelijk voor de opvolging van de relaties met de andere gemeenschappen en de federale overheid.

We doen dat niet allemaal zelf. Het is van belang dat we in dit geheel ook de strategische partners betrekken. Ik som er een aantal op. We beginnen met de VRM, die een heel specifieke rol van toezicht en sanctionering heeft. Wij hebben als departement uiteraard een heel intense relatie met de agentschappen van het beleidsdomein, zoals het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk of de afdeling Jeugd, die nogal centraal kan staan in deze materie. We werken ook samen met de andere departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid: het departement Onderwijs, het departement Economie, Wetenschap en Innovatie, en het Agentschap voor de Bijzondere Jeugdzorg.

Er zijn in ons werkveld verschillende steunpunten en intermediaire organisaties actief die ook met deze problematiek te maken hebben en met wie wij reeds een langdurige samenwerking hebben opgezet. Met de federale overheid hebben we regelmatige contacten over bijvoorbeeld de Privacycommissie of de

Kansspelencommissie. Naar de andere gemeenschappen in ons land heb ik reeds verwezen.

Ook organisaties zoals IBBT, het radiocentrum en de VRT zijn voor ons belangrijke strategische partners. Internationale kringen waarin wij opereren, zijn de EU en internationale organisaties zoals de UNESCO, de Raad van Europa enzovoort.

De conclusies van deze uiteenzetting kunnen kort worden samengevat. Het thema mediawijsheid is nog volop in ontwikkeling. Het is een heel belangrijk thema, dat het Vlaams Parlement terecht heeft aangehaald. We zien alleen dat er op dit ogenblik nog heel wat discussie woedt in verschillende Europese lidstaten, en die ontwikkelingen zullen wellicht nog een tijdje blijven duren. De contouren van de problematiek tekenen zich nu nog maar af. Men weet op dit moment nog niet wat men het eerst moet aanpakken en wat de recepten zijn om bepaalde dingen aan te pakken.

Zo'n omgeving vraagt om veel overleg. We moeten al die tendensen die her en der ontstaan goed opvolgen. We zullen ook nog een tijdje bezig zijn om, bijvoorbeeld op Europees vlak, de juiste indicatoren te ontwikkelen zoals een resolutie van het Europees Parlement voorschrijft. Dat zal nog jaren in beslag nemen. Uiteraard kan dat maar als men de goede praktijken met elkaar kan uitwisselen.

In zo'n heel versatiele omgeving mag een kenniscentrum over mediawijsheid geen eiland zijn. De vorm van dat centrum moet zich bestendig kunnen aanpassen aan de uitdagingen waarmee men te maken krijgt. Men moet ook maximaal profiteren van de inbedding waarin zo'n centrum kan worden opgezet. Wat ons betreft is het een goed medium. Het is heel belangrijk om te profiteren van de cross-overs tussen de verschillende beleidsvelden. De groei en de evaluatie van zo'n centrum kunnen vrij spontaan en zonder veel discontinuïteit worden opgevat binnen een departement dat daartoe volledig is uitgerust.

Gelet op de huidige ervaring van het departement en de bovenvermelde evoluties is het departement de beste plaats om zo'n kenniscentrum op te zetten, omdat daar duidelijk schaalvoordelen aan vastzitten op het vlak van kwaliteit, wat erg belangrijk is. Het schaalvoordeel speelt ook op het vlak van de impact, omdat wij interacties hebben met vele spelers. Op die manier kan men met eenzelfde initiatief via verschillende kanalen dezelfde boodschap, maar dan in een aangepaste vorm, op de juiste plekken krijgen. Het schaalvoordeel is uiteraard ook een budgettair voordeel. Ik heb er daarnet op gewezen dat het een vrij eenvoudige stap is om te groeien in een omgeving waar reeds veel voorhanden is. Men kan meegroeien en mee profiteren van de cross-overs die daar spontaan worden aangeboden.

3. Uiteenzetting door de heer David Stevens, Sectorraad Media van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

De heer David Stevens: Mijnheer de voorzitter, dames en heren, de sectorraad Media is uiteraard blij met de oprichting van een kenniscentrum Mediawijsheid, maar heeft bij mijn weten geen vast standpunt over de vraag onder de vleugels van welke instantie dit moet worden opgericht. Ik voel me dus absoluut niet gemachtigd om daar vandaag als voorzitter van de sectorraad Media uitspraken over te doen.

Ik kan u wel melden dat in recente discussies in de sectorraad het belang van mediageletterdheid aan bod is gekomen. We hechten dus veel belang aan het feit dat er initiatieven worden genomen.

In onze besprekingen wordt ook vaak de bezorgdheid geuit om het allemaal niet te veel te fragmenteren. U moet dat niet zien als een uitspraak pro departement of contra VRM. Het is integendeel een neutrale uitspraak.

We moeten deze materie veeleer bekijken vanuit de doelstellingen. Ik kan alleen maar vaststellen dat er twee Vlaamse overheidsinstanties zijn, die onder dezelfde minister en in dezelfde beleidsraad vallen, en die blijkbaar alle twee vinden dat zij het best geplaatst zijn om dit te doen. Misschien moet dit parlement eens nadenken over een manier waarop zij dat allebei naar best vermogen kunnen uitvoeren.

4. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

De heer Jurgen Verstrepen: Ik dank de sprekers. Ik zal met de deur in huis vallen met mijn vragen aan de VRM. Op bladzijde drie van de presentatie van de VRM wordt het spanningsveld tussen protectie, regulering en controle enerzijds en emancipatie en media-educatie anderzijds netjes belicht. Dat roept het beeld op van de stroper en de boswachter in één huis. Waarom wil ik daar wat meer over weten? In de huidige situatie functioneert de VRM en treedt hij hard op vanuit een bepaalde regelgeving. Die is weliswaar voorlopig nog verouderd, maar goed, we volgen dat ook op de voet. Een concreet voorbeeld is dat van de initiatieven die de VRM neemt tegen commerciële omroepen als het gaat over reclame. De situatie is dat Europa liberaliseert. U weet dat ook. De nieuwe decreten worden soepeler, maar toch handhaaft de VRM wat dit betreft de oude richtlijnen met hoge boetes. Dat zijn dan de politionele regels en richtlijnen die u uitvaardigt. Dat zijn de beslissingen die u neemt. Dat is één kant van de zaak. Aan de andere kant wilt u vanuit hetzelfde huis aan media-educatie doen. Dat is althans de bedoeling. Welke

educatie wilt u dan geven op het vlak van bijvoorbeeld die reclameregels en de plaats van reclame-regels in de samenleving? Omdat u enerzijds zware boetes geeft aan commerciële instanties, gaat u zeggen dat die zich maar aan de regels van vroeger moeten houden? Is er dan geen conflict tussen uw politionele optreden en de media-educatie die u zou willen geven als kenniscentrum? Dat lijkt me moeilijk te rijmen, maar misschien zult u me van het tegendeel kunnen overtuigen.

U verwijst ook naar de EU om uw bewering dat u het best geplaatst bent om dat te doen kracht bij te zetten, maar hebben Ofcom en de instantie bij de Duitse deelstaten dezelfde bevoegdheden en werking als de VRM? Anderzijds is het natuurlijk gemakkelijk te vergelijken en te stellen dat u zich onder die instanties plaatst omdat het in het buitenland ook gebeurt. U kunt zeggen dat we dat even moeten opzoeken, en dat zullen we ook wel doen, maar ik zou graag van u vernemen of die instanties dezelfde bevoegdheden hebben.

U zou graag sensibiliseringscampagnes opzetten, maar hebt u er ooit al eentje opgezet? Corrigeer me als ik het bij het verkeerde einde heb. Kunt u stellen dat u er al een hebt opgezet, zodat u de nodige knowhow in huis hebt? Als we dit kenniscentrum Mediawijsheid heel nuchter bekijken en we zien de presentatie van mevrouw Claus, dan zien we dat daar heel veel knowhow zit met betrekking tot nieuwe technologieën, sociale netwerken en alle actoren die daarin een rol spelen. Met alle respect, maar het lijkt me dat u tot nu toe geen contacten hebt gehad over deze onderwerpen en onderdelen, en dat er ook geen overleg is geweest. Ik heb dus een beetje het gevoel dat de VRM ter zake van nul moet beginnen, terwijl andere instanties al meer ervaring hebben met al die evoluties. Zult u echt met een blanco pagina beginnen?

U had het over de promotie van mediageletterdheid en het ontwikkelen van overleg tussen de betrokken actoren. Met welke actoren in de sector heeft de VRM tot nu toe al overleg gepleegd? Was dat alleen met televisie en radio, of gaat het ruimer? Gaat het over actoren die vriend aan huis zijn bij de VRM, of niet?

U wenst een netwerk op te bouwen. Als u het zo stelt, dan vermoed ik dat u geen netwerk hebt. U wenste te praten met andere organisaties. Het is wel een vrij lang wenslijstje.

Binnen uw regulerende rol had u het over het bepalen van maatschappelijke normen en leeftijdsgrenzen voor onder meer programma's. Dat was me even heel onduidelijk. Ik heb het decreet er even bijgenomen en heb zitten uitzoeken wat u daar nu precies mee hebt bedoeld. Graag had ik daar wat meer uitleg over gehad. Ik vind een passage waaruit blijkt dat de

VRM een rol speelt bij de bepalingen die te maken hebben met de bescherming van minderjarigen. Ik lees maar wat ik lees, maar ik merk op dat u het veel ruimer hebt over het bepalen van maatschappelijke normen voor onder meer programma's. Graag had ik daar wat meer toelichting bij. Gaat het alleen en specifiek over minderjarigen, of over veel meer?

U bent van plan wetenschappelijk onderzoek te laten uitvoeren. Dat is het plan van aanpak. Dat interesseert me natuurlijk uitermate. Ik zie dan de thema's opnieuw opduiken die ik ook in de andere presentatie heb zien opduiken. Er zijn al onderzoeken gebeurd. Andere instanties zijn daar ook mee bezig.

Bent u van plan daarmee samen te werken, of wilt u dat zelf nog maar eens van nul financieren en uitschrijven, omdat u daar middelen en mensen voor nodig hebt? Zou u een beroep doen op andere instellingen van de Vlaamse overheid, of andere actoren, zoals het radiocentrum dat hier ook op tafel ligt? Bent u van plan te coördineren en te detacheren, waarbij u de mensen die daar al langer mee bezig zijn en overleg voeren met de actoren, laat voortwerken en die resultaten bundelt? Hoe ziet u dat? Nu beginnen mensen wat naast elkaar te werken. Dat lijkt me misschien niet zo nuttig vanuit het oogpunt van een efficiënte overheidswerking.

De heer Jos Stassen: Ik dank de sprekers hartelijk voor hun toelichtingen. Zowel de VRM als het departement hebben hun huiswerk zeer goed gemaakt.

In de resolutie over gaming is een idee gelanceerd. We hebben geconstateerd dat we iets missen om de gameontwikkeling in Vlaanderen te ondersteunen. Dat hebben we het kenniscentrum Mediawijsheid genoemd. In onze resolutie hebben we als indieners gezet dat we vinden dat dit centrum het best bij de VRM hoort. Naderhand is het, denk ik, zo ook unaniem goedgekeurd door het parlement. Ik vind het echter goed dat hier twee plannen op tafel liggen. Dat huiswerk is vrij goed gemaakt.

In tegenstelling tot de heer Verstrepen wil ik geen evaluatievragen stellen. Ik begrijp dat het hem louter te doen is over de evaluatie van de VRM. Ik begrijp dat hij die rekening nog eens wil vereffenen, maar dat is niet mijn vraag. Mijn vraag is door iets anders ingegeven.

De heer Jurgen Verstrepen: Mijnheer Stassen, ik begrijp dat u dat doet omdat u geen tegenargumenten vindt tegen mijn vragen en dat u dan wat persoonlijk wordt. Mocht u zeer goed hebben geluisterd, dan zou u weten dat dit zeer technische vragen waren. Dit heeft helemaal niets te maken met een evaluatie van de VRM, want dan zou ik veel minder vriendelijke vragen hebben gesteld. Hier gaat het over mijn honger naar informatie over hoe dit zou werken binnen

de overheid. Normaliter zou u een voorstander moeten zijn van die kritische vragen, maar de afgelopen weken bent u die kritiek kwijtgespeeld. Dat is dan misschien electoraal.

De heer Jos Stassen: Een vos verliest wel zijn haren, maar niet zijn streken. Dat geldt zowel voor u als voor mij.

Bij de voorbereiding van het voorstel van resolutie hebben we een afweging gemaakt. Als we het totaalbeeld bekeken, dat mevrouw Claus trouwens heel mooi heeft geschetst, vonden we dat dit het best thuishoorde bij een verruimde opdracht van de VRM. Naast een politionele en controlerende opdracht heeft de VRM inderdaad ook een opdracht die we hier als mediawijsheid zouden kunnen omschrijven. Anderzijds begrijp ik de analyse van het departement, dat stelt het beste totaaloverzicht te hebben en het beste dat netwerk, zoals dat in de tekst staat, te kunnen maken. Op zich is het parlement natuurlijk autonoom om ter zake een beslissing te nemen, maar ik vind het goed dat het departement dit stelt: zo kunnen we de beide naast elkaar leggen. Dan zal het aan het volgende Vlaams Parlement en de volgende Vlaamse Regering zijn om dat uit te voeren. Ik hoop dat ze daar werk van zullen maken.

Ik zou graag de beide visies naast elkaar leggen. Mijnheer de voorzitter, ik weet dat u eigenlijk geen echte discussie mag toelaten, maar ik wil toch vragen waarom die taak beter bij de VRM zou zitten, los van het feit dat het parlement dat zo heeft gesteld, en waarom het departement die taak beter zou doen. Misschien krijgen we dan een ander soort centrum, maar op zich zal er sowieso een netwerk moeten worden gemaakt. Met het bedrag dat hier wordt geformuleerd, zal dat immers anders nooit kunnen worden uitgebouwd. Het was de bedoeling een netwerk te krijgen, en een soort toegangspoort met betrekking tot dit onderwerp.

Geef dus iets meer argumenten, ook voor onze opvolgers, om die afweging te maken. Is er een samenwerkingsverband, een medianetwerk mogelijk binnen het ruime departement, zoals de spreker stelde?

De heer Carl Decaluwe: Ik wil aan de beide instanties vragen of ze een samenwerking met derden mogelijk zien. Elders is er natuurlijk ook nog knowhow. Zo ja, hoe zien de beide instanties dat? Aan de mensen van de VRM wil ik vragen of ze niet vrezen dat, mochten zij het doen, ze in bepaalde gevallen eventueel in een rechter-en-partijsituatie zouden kunnen belanden. Mocht dat zo zijn, hoe zou deze instantie zich ter zake kunnen organiseren?

De heer Hans Schoofs: Ook ik wil de beide sprekers oprecht feliciteren. Er ligt echt wel een degelijk huiswerk voor. Beide modellen zijn weloverwogen. Ik

ben een van de indieners van het voorstel van resolutie, net als de heer Stassen. Ik wil me deels aansluiten bij zijn overdenkingen. Hij wil nog extra argumenten horen van de beide instanties. Het lijkt me belangrijk dat de VRM als verzelfstandigd agentschap toch een zekere flexibiliteit biedt om die taak op zich te nemen. Dat is mijn aanvoelen, maar dat moet dadelijk dan maar even worden geduid. Een soepele manier van werken is alleszins ook deels de bedoeling van die verzelfstandiging. Ik neem aan dat deze mensen dat tot op heden ook aan den lijve ondervinden. Het is een jong agentschap. Het is een klein agentschap, heb ik begrepen. Aan die mensen wil ik vragen hoe ze dat voort zullen organiseren. Is een uitbreiding van het agentschap noodzakelijk? Voelen ze zich niet beter geplaatst om de vinger aan de pols te houden? Ze hebben een raad van bestuur die, naar ik aanneem, is samengesteld volgens maatschappelijke binding en maatschappelijke visie. Er is sprake van een vertegenwoordiging van de mediawereld. Een maatschappelijk klankbord lijkt me belangrijk ter zake. Ik zou dat echter graag weerlegd of bevestigd zien.

De heer Jo Vermeulen: Ik zie ook wel gelijkenissen tussen de beide systemen. Er wordt gesproken over het uitbouwen van een netwerk en het samenwerken met strategische partners. Klopt mijn indruk dat ter zake al gigantisch veel gebeurt? Educatief gebeuren er allerlei dingen. Wetenschappelijk gebeuren er allerlei dingen. Qua mediaondersteuning gebeuren er allerlei dingen. Men is naar diverse organisaties geweest. De enig overblijvende, maar wel essentiële taak, is het weven van een soort web, een soort netwerk. Ik verwijs naar CultuurNet, of naar andere sectoren waar het op een bepaald ogenblik ook nodig was om die expertise te bundelen en iedereen zijn plaats te geven in dat veld van die expertise. Er bestaan allerlei activiteiten op allerlei vlakken. In welke mate kunnen we er ons in een eerste fase toe beperken die te ontsluiten of ervoor te zorgen dat ze elkaar versterken? Zijn er nog echt absolute lacunes waarvan u vindt dat ze niet worden ingevuld?

Mevrouw Katia Segers: Voor mij zijn twee kernbegrippen de multistakeholder governance en het spanningveld tussen bescherming en emancipatie. Daarom heb ik ze ook in mijn presentatie opgenomen. Multistakeholder governance wordt ook wel eens network governance genoemd door Richard Collins van de LSE in Londen, die ook vaak voor Ofcom werkt. De doelstelling is het verwezenlijken van mediageletterdheid. Dat moet vooropstaan in een Vlaams beleid voor media-educatie. We willen een grotere mediageletterdheid realiseren, waarbij we erin slagen ongelijkheden op basis van sociaaleconomische en culturele variabelen weg te werken. Dat is de doelstelling, denk ik.

De methodiek is daaraan ondergeschikt en ook – als ik even als wetenschapper mag praten – de vraag waar

dit moet worden ondergebracht. Het kernwoord blijkt ‘netwerk’. Het idee van de gedeelde verantwoordelijkheid. Vanuit dat uitgangspunt vertrekt de VRM in de uitbouw van een kenniscentrum Mediawijsheid. Ik heb de stakeholders opgesomd in mijn slides. Het zijn er een heleboel: de industrie, de media, de overheid, ouders, scholen. Het departement Onderwijs heeft een belangrijke rol. De VRM is precies een plek waar de vinger aan de pols wordt gehouden. Het lijkt me een onafhankelijke en goede startpositie om het netwerk uit te bouwen. Er is al veel expertise in Vlaanderen, ook zeker in het departement.

Het tweede vertrekpunt van het beleid is het spanningveld tussen protectie en emancipatie. Protectie gaat over het volgende. Welke regels stel je op om je doelgroepen, meestal kinderen, te beschermen tegen de mogelijke slechte effecten van de media? En hoe zorg je dat die regels worden nageleefd? Daarmee is de VRM bezig.

Ik spreek opnieuw vanuit een onderzoek. Binnen EU Kids Online heb ik een analyse gemaakt van het beleid dat in twintig Europese landen is gevoerd voor de protectie van minderjarigen op het internet. Daarbij werd gekeken naar regulerende activiteiten, de mediërende rol van ouders en naar bijvoorbeeld het belang van contentprovisie. Keer op keer blijkt dat de landen met een hoog risico, zoals Engeland, Nederland en Bulgarije, ook de landen zijn waar best wel wat regels bestaan.

Het bestaan van reguleringen en specifieke protectiemaatregelen volstaat bij kinderen en het internet dus niet om de kinderen te vrijwaren. Minstens even belangrijk is het aspect van goede content. Vlaanderen is geen land met een hoog risico. Daarbij speelt de VRT een rol. Voor een stuk kunnen wij onze kinderen leiden naar content op hun maat, Ketnet bijvoorbeeld. Ook telt de mediërende rol van de ouders en van de school. Omdat de VRM dagelijks bezig is met het monitoren en de controle op de regulering, kan de VRM precies ook initiëren op het andere vlak, dat van de emancipatie.

Het is een theoretisch antwoord. Maar voor mij is dat een conceptueel kader van waaruit je moet durven vertrekken. Het mag geen ‘War of the Roses’ worden. Het komt erop aan dat we in Vlaanderen een beleid hebben ten aanzien van de mediageletterdheid.

De heer Joris Sels: Mijnheer Verstrepen, u vraagt of de VRM dan boswachter zal worden. Het zou in elk geval efficiënt zijn als de VRM dat zou worden. De boswachter zit bij ons in de eerste kamer, die de regelgeving bewaakt. Dit zou een taak zijn in samenwerking met de tweede kamer, die bezig is met de bescherming van minderjarigen. Daar is de ervaring en de expertise van psychologen, pedagogen en

communicatiewetenschappers aanwezig. Er is dus een bodem om op te beginnen werken.

Heeft de VRM in het verleden al gewerkt aan sensibilisering en netwerking? Dat hebben we nog niet gedaan, om de simpele reden dat we er geen opdracht toe hadden. Dit is een plan van aanpak voor de toekomst. Als wij de taak krijgen, gaan we er dat mee doen. Dat is ons gevraagd. Als wij in het verleden die taak niet hadden, konden we ze ook moeilijk volbrengen.

U vraagt ook naar het Radiocentrum. Daarmee zijn inderdaad al contacten geweest, evenals met andere externe partners, binnen en buiten de administratie.

Mijnheer Stassen, u vraagt bijkomende argumenten voor de indeling bij de VRM. Overal in Europa is het bij de regulatoren gevoegd, juist omdat die de bescherming van minderjarigen als taak hebben en kijk- en luistergedrag opvolgen. Een agentschap biedt meer flexibiliteit dan een departement, ook op financieel vlak. De vlotheid van uitvoering spreekt in ons voordeel, naast de inhoudelijke kennis die we al in huis hebben.

Mijnheer Decaluwe, u vraagt naar de samenwerking met derden. Wij stellen dus ook een netwerkstructuur voor. Een eerste klankbord bestaat al: dat is die tweede kamer waar de expertise aanwezig is. Wij willen er heel de sector bij halen, het onderwijs, de industrie, de mediagroepen en andere.

Mijnheer Schoofs, u vraagt hoe wij staan tegenover coregulering. Dat is in onze nota naar voren gekomen. Wij willen wat dit deel betreft eindigen op coregulering. Wij beseffen dat de sector in volle evolutie is. Het zal geen zelfregulering zijn. Daarvan zijn we ook in andere sectoren aan het afstappen. We mogen ook niet bevoogdend werken. Het zal dus een coregulerend optreden moeten zijn. Ik heb er geen problemen mee dat we in het begin van de periode afspraken maken met het beleid en dat we daarna afgerekend worden op wat we hebben bereikt in samenwerking met de sector.

Mijnheer Vermeulen, voor ons dient het ook in een netwerkstructuur te gebeuren. Anders kan het niet. Er is al heel veel bezig, zowel binnen de administratie als binnen het veld. Alleen is er weinig sturing, controle of coördinatie. De bedoeling zou zijn om door een coördinerende werking een aantal accenten naar voren te schuiven waarop het beleid gemaakt kan worden.

De heer Carl Decaluwe: Mijnheer Sels, ik vind het beeld van een boswachter en een stroper geen goede vergelijking. Maar ik kan me inbeelden dat men in een situatie van rechter en partij zou komen. Hoe ziet u dat?

Waarom kunt u zich niet inschakelen in het plan van de administratie? Of wat zijn de argumenten om dat niet te doen en om een eigen plan te hebben?

De heer Joris Sels: Wat de situatie van rechter en partij betreft, zei ik al dat de rechter bij ons vooral in de eerste kamer zit. Dit is de tweede kamer met afzonderlijke bevoegdheden, die niet zozeer rechter speelt, maar juist probeert zaken ter bescherming van minderjarigen te realiseren. Dat kan een voedingsbodem zijn voor de bijkomende opdracht over mediawijsheid.

Het is bij regulatoren geen uitzondering om rechter en partij te zijn. In België is bijvoorbeeld het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT) rechter en partij als het gaat over virusbestrijding. Zij doen sensibiliserende acties maar tikken ook de operatoren op de vingers. Dat kan. Men moet gewoon het evenwicht bewaren.

Ik neem aan dat u ook aan de administratie zult vragen wat hun argumenten zijn om een eigen plan te hebben. De opdracht is vanuit het parlement aan ons gegeven. Wij hebben een plan van aanpak gemaakt voor de minister. Er was toen nog geen sprake van de administratie. Wij zijn een beetje van opzij gepakt door het bijkomende plan van de administratie. Daarvan waren wij niet eens op de hoogte. Dus konden we ons ook moeilijk inschakelen.

De heer Jurgen Verstrepen: Mijnheer Sels, u verwijst altijd naar de tweede kamer als het gaat over rechter en partij. Maar eigenlijk is dat ook een vorm van controle en regulering. Zou u zich niet zuiverder kunnen profileren – want u bent nog jong als de VRM – als u zich zou beperken tot regulering en controle? Als u er een nieuwe taak bij neemt, zou er wel eens discussie kunnen zijn. Is het niet interessanter om u als de VRM te bewijzen in regulering en controle, na de ‘troubles’ die er geweest zijn na de oprichting? Zou het niet interessanter zijn om daar voluit te gaan met de nieuwe decreten? Er staat u wel wat te wachten.

Ik volg ook de redenering van de heer Decaluwe. Los van de vraag of het daarvoor was voorgesteld, als u nu hoort wat het departement in petto heeft, zou ik toch overwegen om daarmee samen te werken. Dat maakt het u toch wat makkelijker, of zie ik dat verkeerd?

De heer Joris Sels: Mijnheer Verstrepen, u vraagt of we ons niet beter zouden beperken tot het bewaken van de regelgeving. Maar ons wordt ook vaak verweten dat we enkel repressief bezig zijn. Dit is een opportuniteit om ons agentschap uit te bouwen met een preventieve kant, wat zal bijdragen tot de verbetering van het imago van de VRM. De expertise

binnenhalen en preventieve acties ondernemen zie ik als een meerwaarde in plaats van als een beperking.

Uiteraard zijn wij bereid tot samenwerking met het departement, zoals ik er ook van uitga dat het departement bereid zal zijn tot samenwerking met ons. Alleen zal iemand de leiding moeten nemen.

Mevrouw Katia Segers: In Europa zie je dat precies de regulatoren die heel actief inzetten op mediageletterdheid, het meest effectief zijn omdat ze op verschillende fronten de vinger aan de pols houden. Ze controleren niet enkel de regelgeving, maar werken vanuit een globalere doelstelling aan een gezond mediabestel. Ofcom is daar hét voorbeeld van.

Mevrouw Christine Claus: Ons belangrijkste argument is dat wij de cross-over tussen media, jeugd en cultuur kunnen waarborgen omdat die inherent verbonden is aan onze missie. Als we naar het thema mediawijsheid kijken, zien wij alle verlengstukken zo liggen: met onderwijs, met cultuur, met jeugd. Dit zijn de kerntaken al van het departement. Dat gaat bij ons heel spontaan. Wij hoeven niet meer op te starten. Wij zijn al heel goed bezig, zou ik zeggen.

Wij zijn ook al heel goed bezig bij het netwerken. De samenwerkingen die ik heb aangehaald, zijn nu al wezenlijk opgestart. Met Onderwijs hebben wij een goede samenwerking, net als met de onderzoeksinstellingen met betrekking tot media en met de internationale partners. Ook het opvolgen van wat er in Europa gebeurt op wetgevend vlak, hoeven wij niet meer op te starten. Dat bestaat al.

Wij zijn ook heel flexibel. Ik zet me af tegen het beeld dat hier geschetst wordt dat een ministerie of een departement minder flexibel zou zijn dan een autonoom agentschap. Ik ben ervaringsdeskundige in hoe een agentschap en hoe een departement gerund wordt. Dit kunnen wij perfect zelf flexibel beheersen. Wij zijn uitgerust om dingen snel op te zetten. Het opzetten van nieuwe constructies kan binnen de schoot van een departement, kijk maar naar de sportfacilitator voor de sportinfrastructuur. Daar hoeft men geen agentschap voor te zijn, daar heeft men geen raad van bestuur voor nodig. Men kan dat morgen opzetten en overmorgen weer afbouwen. Men kan dat tussendoor bijsturen. Dat kan allemaal vrij gemakkelijk binnen een departement. Dat veronderstelt geen reeks stappen zoals personeel aanwerven of organisatorische maatregelen nemen. Het kan relatief eenvoudig en dus ook flexibel.

Wat bescherming en emancipatie betreft, heb ik aangegeven dat reguleren slechts een aspect is binnen het beleid inzake mediawijsheid. Misschien moet het accent nog veel meer liggen op stimuleren en sensibiliseren. Pas indien men er op die manier niet uitraakt,

is er een echte regulering nodig. Als er dan toch gereguleerd moet worden, zou ik zeker de impact van de autoregulering niet onderschatten. Dat is de richting waarin Europa wil stimuleren. Het zou geen zuivere coregulering zijn, maar veeleer een autoregulering.

Wat het organisatorische en institutionele aspect betreft, herhaal ik dat beleidsvoorbereiding meer is dan enkel wat decreten voorbereiden. Het departement volgt de hele cyclus van de beleidsontwikkeling en -evaluatie. Uitgerekend voor media is er geen uitvoerend agentschap. De uitvoerende mediataken zitten in het departement. Ook dat maakt deel uit van het decreet BBB. Er is een regulator opgericht omdat men een autonome organisatie nodig had om die regulerende taken waar te nemen. Er werd niet voor geopteerd om een media-agentschap op te richten. Het departement reduceren tot een beleidsvoorbereidend orgaan dat zich vooral niet te veel moeit, is echter niet correct.

De heer Johan Bouciqué, media-adviseur afdeling Media, Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media van de Vlaamse Gemeenschap: Ik wil nog even terugkomen op de vraag van de heer Vermeulen of er nog gaten zijn. Wij hebben in onze conclusie aangehouden dat er inderdaad nog gaten zijn. Het kenniscentrum moet nu worden opgestart. Vervolgens moet gradueel vanuit Europa worden gewerkt aan de beleidsprioriteiten. Vandaag zijn er nog geen indicatoren om te meten of mensen mediawijs zijn. Dat is een van de zaken die nog moeten evolueren. Het gaat om een continu proces.

Mijnheer Decaluwe, wat de samenwerking met derden betreft, hebben we vandaag al een aantal samenwerkingsakkoorden. Die bestaande samenwerking moet worden versterkt. Als de ervaring inzake mediawijsheid op een bepaald moment uitwijst dat er een vorm van autoregulering, coregulering of controle nodig is, dan komen we automatisch uit bij de VRM. Dit is immers niet de taak van een administratie.

Wat de benchmark betreft, vindt u in de slides een overzicht van wat zich waar bevindt in de huidige fase. Ofcom is in het Verenigd Koninkrijk, naast regulator voor media, ook de regulator voor telecom. Als we het hebben over mediavaardigheden, dan hebben we het over ICT, spam, viruscontrole. Dat is vandaag een materie inzake telecom. Wij denken dan ook dat het departement beter geplaatst is om met het federale niveau besprekingen te voeren over die gevallen.

In Duitsland wordt media ondergebracht bij de deelstaten en in bepaalde van de deelstaten zit een kenniscentrum Mediawijsheid bij de Regulator. In Duitsland bestaat echter ook het plan om op Bundesniveau, over de deelstaten heen, een overkoepelend groot kenniscentrum op te richten.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik maakte daarnet een opmerking over het repressieve karakter. Ik vraag me echter af hoe het komt dat in Duitsland en Nederland een vergelijkende mediaregulator een niet-repressief karakter heeft.

De heer Joris Sels: Ze hebben daar beide karakters.

De heer David Stevens: Ik heb aan mijn linkerkant argumenten gehoord waaruit blijkt dat er contacten zijn met de actoren en dat men dichtbij afdwingbaarheid zit. Aan mijn rechterkant maakt vooral het argument van de inbedding van dit soort problematiek in een ruimer kader en andere beleidsdepartementen indruk. Ik ben er eigenlijk van overtuigd dat we beide nodig hebben. Er moet dus inbedding zijn in ander overheidsbeleid, en dat is dan vooral een argument voor de rechterkant. Verder moet er op het terrein inzake mediageletterdheid meer gebeuren dan daarover studies en beschouwende opmerkingen maken. Ik bedoel dan niet dat een administratie niets anders zou doen. Dat is een argument voor de linkerkant. Maar zelfs daarover zijn we het blijkbaar niet eens.

II. STANDPUNTEN OVER HET VOORSTEL VAN DECREET BETREFFENDE ONDERTITELING, DE VLAAMSE GEBARENTAAL, DE AUDIOBESCHRIJVING EN DE AUDITIEVE ONDERTITELING (PARL. ST. VL. PARL. 2007-08, NR. 1746/1)

1. Uiteenzetting door de heer André Saegeman, manager Mediatechnologie Operationele Afdelingen VRT

De heer André Saegeman: Ik zal een kort overzicht geven van de initiatieven die de VRT op dit moment neemt om de toegankelijkheid voor slechthorenden en slechtzienden voor de programma's te verbeteren.

De techniek voor slechthorenden betreft de techniek van ondertiteling via Teletekst. In 2008 hebben wij voor de twee netten 5330 uur ondertiteld of 63 procent van het totaal aantal uren Nederlands gesproken uitzendingen. Dat is exclusief de nachtlus of de herhaling van de nieuwsuitzendingen, zowel op Eén als op Canvas. Eén wordt daarbij eveneens ondertiteld, Canvas veel minder.

De kostprijs voor 2008 is berekend op 1.630.000 euro. Het gaat dan om personeelskosten, afschrijvingen en exploitatiekosten.

De intentie van de VRT voor de toekomst is, conform de beheersovereenkomst 2007-2011, een stijging van 63 procent naar 95 procent ondertiteling.

Dat zou gebeuren via een bijkomende investering van onder andere negen voltijdse betrekkingen. Dat betekent een stijging van het budget met ongeveer 500.000 euro, afhankelijk van de complexiteit van de programma's. De meest complexe programma's worden iets minder ondertiteld. We zullen daarvoor een bijkomende inspanning moeten doen. Dat alles gebeurt onder voorbehoud van volledige ondertiteling van live actualiteitsprogramma's met specifieke formaatelementen zoals live duplex en debat.

De VRT voert zijn opdracht uit zoals gestipuleerd in de beheersovereenkomst.

Wat de slechtzienden betreft, staat er letterlijk in de beheersovereenkomst: "De VRT zal onderzoeken in welke mate hij de televisieprogramma's op een gebruiksvriendelijke manier kan toegankelijk maken voor de slechtzienden. Indien uit de onderzoeken blijkt dat zulks financieel, operationeel en technisch haalbaar is, worden de eerste experimenten opgezet bij Ketnet."

Op dit ogenblik zijn er twee mogelijke technieken om de slechtzienden te bedienen. Enerzijds is er de auditieve ondertiteling of de gesproken ondertiteling of dubbing. Daarbij worden de ondertitels die nu via Teletekst voor de slechthorenden worden gemaakt en de gewone vertalende ondertitels door een spraakcomputer omgezet in spraak. Die zouden dan worden meegestuurd naar de slechtzienden als een extra geluidskanaal.

Een tweede, veel moeilijkere techniek is de audiodescriptie of de audiobeschrijving. Naast de normale dialogen, bijvoorbeeld in een fictieprogramma, is er een derde audiokanaal dat beschrijft wat er in beeld gebeurt. Zo kunnen de slechtzienden zich een idee vormen van wat de goedzienden op het scherm zien.

Een van de problemen is echter de verdeling van het extra audiosignaal naar de mediagebruiker. In dat verband werkt de VRT actief samen met andere publieke omroepen in European Broadcast Union of EBU-verband aan een standaardnormering voor HD-settopboxen, inclusief audiodescriptiekanaal. Het einddocument wordt verwacht tegen eind 2009. Dat betekent echter niet dat die boxen begin 2010 op de markt zullen zijn. Daar zal wellicht wat meer tijd over gaan.

Er moeten extra onderhandelingen worden gevoerd met de distributeurs. Het extra audiokanaal moet op een of andere manier van bij de omroeper tot bij de mediagebruikers kunnen worden doorgestuurd. We vragen ons af of daar geen rol voor de overheid is weggelegd.

Wat de gesproken ondertiteling betreft, zal de VRT verder onderzoek verrichten, ook voor het uitzenden

van dat extra audiosignaal. We zullen ook een aantal testen uitvoeren binnen de periode van de lopende beheersovereenkomst.

Audiodescriptie is zeer duur en complex. De productie van een audiosignaal heeft heel wat om het lijf en is dus heel duur. Het doorsturen is even ingewikkeld als de gesproken ondertiteling. Er zijn weinig experimenten in het buitenland. We kennen de BBC maar veel meer is er eigenlijk niet. Binnen Europa moet er samenwerking worden gezocht, en dan specifiek met Nederland omdat het over dezelfde taal gaat.

2. Uiteenzetting door de heer Jan Van Broeckhoven, voorzitter Niet-openbare regionale televisieomroepen (NORTV)

De heer Jan Van Broeckhoven: De NORTV is bereid om in te gaan op de vraag van de commissie om te trachten een antwoord te formuleren op de vragen die werden opgeworpen in de commissievergadering van 12 februari 2009.

Gezien de regionale televisieomroepen tot taak hebben regionale informatie te brengen met de bedoeling binnen hun verzorgingsgebied de communicatie onder de bevolking en tussen de overheden en de bevolking te bevorderen en bij te dragen tot de algemene sociale en culturele ontwikkeling van de regio, ligt het voor de hand dat zij ook oog hebben voor dat deel van de bevolking dat ernstig beperkt is door een sensorische handicap.

Vanuit het bewustzijn van de noodzaak om hun programma's toegankelijker te maken voor doven en slechthorenden hebben alle regionale omroepen in 2006 geïnvesteerd in apparatuur, hierbij gebruik makend van Teletekst om programma's te ondertitelen en in de opleiding van gespecialiseerde medewerkers, met behulp van de Vlaamse Regering.

In 2007 en 2008 werden deze inspanningen verder gezet. Het ligt in de bedoeling om dit te blijven doen. Dit resulteerde minimaal bij alle regionale omroepen in de ondertiteling van het hoofdjournaal van maandag tot vrijdag. De Vlaamse Regering kent werkingsbedragen toe voor gespecialiseerde medewerkers om programma's te ondertitelen voor een bedrag van 50.000 euro per regionale omroep op jaarbasis.

Om een inzicht te krijgen in de mogelijkheden van meer ondertiteling in de toekomst bij de regionale omroepen, past het toch enkele kanttekeningen te maken bij de uiteenzetting van mevrouw Stevens. Zij scheert de regionale omroepen immers over dezelfde kam als de commerciële omroepen, die in heel Vlaanderen kunnen worden bekeken. Hierbij moet

toch duidelijk worden gesteld dat de programmering van de regionale en de andere omroepen wel degelijk verschillend van aard is.

De regionale omroepen zenden immers bijna geen programma's uit in andere talen of in het dialect, die dus toch reeds ondertiteld worden en waarvoor bijgevolg de kosten reeds gemaakt werden. Dat betekent dat om de financiële implicaties te kunnen schetsen hier rekening mee zal moeten worden gehouden. Men kan ervan uitgaan dat de regionale omroepen in duurtijd tot vijfmaal meer programma's produceren, dan die nu al ondertiteld worden.

Voor het bepalen van de kosten moet ook rekening worden gehouden met de aard van de programma's. Het zou wellicht niet slecht zijn om de begroting van de VRT te raadplegen om vast te stellen hoeveel het ondertitelen van een bepaald soort programma kost of als men dat daar niet uit zou kunnen opmaken, hoeveel één uur uitzending ondertitelen gemiddeld kost. Dat kan misschien snel worden berekend. Het maakt wat de kosten betreft tevens geen verschil uit of men nu voor heel Vlaanderen ondertitelt of voor het zendgebied van een regionale omroep.

Men zal ook rekening moeten houden met de noodzaak om de apparatuur na verloop van tijd te vernieuwen. En wellicht zullen alle regionale omroepen binnenkort opnieuw dienen te investeren om apparatuur aan te schaffen om ook via digitext te kunnen ondertitelen.

Door het niet te verwaarlozen prijskaartje, zeker in deze economisch moeilijke tijden, zal de bereidheid van de regionale omroepen om meer te ondertitelen in sterke mate afhangen van de ondersteuning die de Vlaamse Regering hiertoe zal wensen te verlenen. Het lijkt logisch dat hieraan dezelfde middelen per uur besteed worden als voor de VRT.

Wat het invoeren van de Vlaamse Gebarentaal, de audiobeschrijving en de auditieve ondertiteling betreft, lijkt het inderdaad een goed idee om eerst de VRT op die gebieden te laten experimenteren. Zo kunnen de andere omroepen van de daar opgedane ervaringen leren.

De volledigheid gebiedt te vermelden dat tvbrussel alle programma's ondertitelt, dat is een uitzondering binnen de regionale omroepen, en zelfs ook in het Engels en het Frans. Maar de financieringssituatie van tvbrussel verschilt dan ook van die van de andere regionale omroepen.

Tot slot heb ik nog een randbemerking. In het voorstel van decreet wordt over marktaandeel gesproken. Gelieve te noteren dat dit niet gemeten wordt voor de regionale omroepen.

3. Uiteenzetting door de heer Frank Mathys, directeur Techniek VMMA, namens de Privaten Omroep Federatie (POF)

De heer Frank Mathys: Ik zal even toelichten wat we in de afgelopen jaren met de Vlaamse Media Maatschappij (VMMA) hebben gedaan op het vlak van ondertiteling.

Het voorstel van decreet betreffende ondertiteling, de Vlaamse Gebarentaal, de audiobeschrijving en de auditieve ondertiteling (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 1746/1*) vraagt dat we op eerste 'run' of nieuwe programma's meten. Dat kunnen we niet. We hebben in 2008 tussen Het Nieuws van 19 uur en Nieuws Laat en op zendtijd gemiddeld 80 percent ondertiteld. Als we vanaf 17 uur meten, daalt dat gemiddelde naar 73,6 percent, omdat daar 'reruns' bij zitten zoals De Kotmadam die pas sinds 2007 worden ondertiteld. Van die 80 percent zit er 33 percent op teletekst exclusief voor doven en slechthorenden. Sinds 2007, met ondersteuning van Vlaamse overheid, ondertitelen we ook het hoofdjournaal van 19 uur. In 2008 werd 62 percent van de uitgezonden fictie volledig ondertiteld, vanaf 2009 wordt dat 100 percent. We hadden al de interne beslissing genomen dat alle nieuwe fictie zal worden ondertiteld. Er staat dit jaar dus nog heel wat op stapel, want we zijn in productie met zeventien fictieseries die volledig in ondertiteling gaan.

Voor 2BE geldt een heel andere mix. Er zit niet heel veel Vlaams op, maar vooral buitenland, vandaar de zeer hoge cijfers: 98,97 percent wordt ondertiteld. De enige uitzondering vorig jaar was De Andy Show.

We hebben ervoor gezorgd dat de teletekstondertiteling die we aanbieden bij de distributeurs ook op digitale televisie aanwezig is. Teletekst is een analoge principe. In de eerste versies van de settopboxen – zowel op SD (Standard Definition) als op HD (High Definition) – werd dat helemaal niet meer aangeboden door de distributeurs waardoor we een deel van ons doelpubliek verloren. Sinds enkele weken blijft zowel bij Telenet als bij Belgacom de analoge teletekstondertiteling beschikbaar. Dat is een antwoord op de vraag wat we al doen omdat er tijdens de vorige commissievergadering blijkbaar enige vrees ontstond voor de mogelijke onderbediening van commerciële omroepen.

Ook wij ondertitelen alle buitenlands materiaal. In totaal ging het in 2008 over 2600 uur aan ondertiteling, exclusief het nieuws. We merken een zeer grote groei in de voorbije drie jaar, voornamelijk omdat we onszelf hebben opgelegd om steeds meer Vlaamse en eigen producties te ondertitelen. We doen dat stap voor stap en naargelang de beschikbaarheid van

nieuwe technologie die het mogelijk maakt om efficiënt te ondertitelen.

Wat we voorlopig niet ondertitelen, zijn muziekprogramma's wegens het genre en show, en entertainment wegens de 'short turn around'. We doen vaak een studie en binnen de 24 uur gaat het product daarvan op antenne. We hebben dus zeer weinig tijd om voor te bereiden en aan ondertiteling te doen. Dat zou leiden tot spoedprocedures of eventueel tot het gebruik van technieken van live ondertiteling, maar zoals de VRT aangaf, zijn die beduidend veel duurder dan de normale. Nieuws 13 uur, Nieuws Laat en Sport wordt nog niet ondertiteld. In reality wordt de presentatie en de 'off screen voice' meestal nog niet ondertiteld. We kunnen voor die programma's alleen maar van gedeeltelijke ondertiteling spreken. Reruns uit de fictievoorraad die in eerste run niet ondertiteld werden, worden in tweede en derde run evenmin ondertiteld.

VTM ondertitelde in 2008 70,8 percent van Vlaamse producties in prime time. Met de recente beslissing om alle fictie te gaan ondertitelen in 2009 zal dat met minimum 5 percent stijgen. Met de tijd zal dat percentage nog stijgen. Ook de reruns in 2010 en 2011 zullen dan ondertiteld zijn. 2BE ondertitelt bijna 84 percent van de Vlaamse producties, met uitzondering van De Andy Show.

Wij hebben enkele bedenkingen bij de ingediende amendementen. Een eerste bedenking is meer algemeen: waarom wordt televisie in het bijzonder geïncenseerd om een extra inspanning te doen? Er stond ergens in een verslag dat het over minder dan 1 percent van ons programmatiebudget zou gaan. Dat kan ik absoluut tegenspreken, het gaat over veel grotere bedragen. We merken op dat de opgelegde quota – die nu van kracht zijn in Groot-Brittannië of in Nederland – hier reeds ruimschoots gehaald worden, ook door de commerciële omroepen. We doen een voorstel, een beetje zoals de VRT reeds eerder deed.

We hebben moeite met bepaalde metingen bij programma's van derden en dergelijke omdat we geen duidelijke meetperiode kunnen definiëren. Voor ons zou dat de 'access prime' tot Nieuws Laat-periode kunnen zijn, tussen 17 en 23.30 uur. Naargelang daarin de percentages van ondertiteling stijgen, zullen ze ook voor de middagblokken stijgen omdat daar de herhalingen zitten.

Wij hebben zelf al beslist om vanaf nu alle fictieproducties volledig te ondertitelen.

Welke extra vragen werden in de amendementen aan VMMA gesteld? Om te beginnen de live ondertiteling van alle nieuwsuitzendingen. Het Nieuws wordt live ondertiteld. Drie tot vier personen werken daar

continu aan. De mensen die Het Nieuws van 19 uur ondertitelen, komen al na Het Nieuws van 13 uur om die teksten voor te bereiden. Op die manier halen we die hoge kwaliteit van ondertiteling. Enkel de live bijdragen via satellietwagens worden nog onmiddellijk omgezet. Als we dit moeten uitbreiden naar 13 en naar 23.30 uur – het moment van Nieuws Laat – dan kan dit niet meer met één ploeg ondertitelaars. Dan moet er een nieuw ploegensysteem worden opgemaakt. Dat is minstens dubbel zo duur.

Er werd ook gevraagd om tot 95 percent van de Nederlandstalige programma's te ondertitelen. Als we dat zouden moeten doen van 17 tot 23.30 uur, zou ook heel veel van de live programma's, grote shows en entertainment, live moeten worden ondertiteld. De kosten daarvan zijn veel hoger dan die van een normale ondertiteling. Ook de kwaliteit is nog niet ideaal. We hebben met X-factor, toen we een buitenlandse gast hadden, een live ondertiteling op een live studioprogramma gezet. We hebben toen zeer veel klachten gekregen over de kwaliteit en de taalfouten van de spraakherkenning. Daar moet nog onderzoekswerk gebeuren. Show, entertainment en vooral reality zijn heel nadrukkelijk lastminuteproducties. Men wil daarin altijd actualiteit meegeven. Mijn Restaurant wordt pas aangeleverd dertig minuten voor het op antenne gaat. Dan pas is dat af. Als we dan nog moeten beginnen te ondertitelen, blijft enkel de optie om live ondertiteling toe te passen.

De laatste 5 percent volumetoename zal verhoudingsgewijs gigantisch veel meer kosten. Volgens onze inschatting zou zowel het live ondertitelen van Het Nieuws als de 95 percent behalen, de VMMa tot 600.000 euro per jaar kunnen kosten.

Audiodescriptie doen wij nog helemaal niet. Wij hebben wel samenwerkingsverbanden met firma's die dat al wel doen voor Vlaamse producties, maar dan meestal in films, zoals Ben X en Loft. Wij hebben samen met hen enkele prijsschattingen laten maken op wat audiodescriptie zou kosten voor onze producten. Daaruit blijkt dat dit tot viermaal meer zou kosten dan de normale ondertiteling.

Wij zijn ook de discussie begonnen over onze formats. Het is iets anders om een film als Loft of een BBC-serie als Morse te bewerken in audiodescriptie. Ook in heel veel fotografisch materiaal, pauzes en stiltes, spreekt het beeld. In audiodescriptie worden die pauzes benut om in te vullen en om te beschrijven wat er allemaal gebeurt. Uit dat onderzoek blijkt dat Het Nieuws zeer moeilijk te bewerken is. Daar zijn helemaal geen pauzes, er is continu een offscreen voice. Wij hebben die mensen ook Louislouise laten zien. Dat programma heeft geen extra pauzes en is zeer moeilijk te beschrijven. Het is niet onmogelijk, maar je zou daar toch een volledig aparte

audiomix moeten maken. Voor reality geldt dezelfde opmerking: zowel presentatie als wat al vanuit het dialect ondertiteld is als alle andere pauzes zijn opgevuld door offscreen voices.

Wij stellen onszelf dus de vraag of wij tussen 17 uur en 23.30 uur tien percent vinden dat in aanmerking komt voor kwaliteitsvolle audiodescriptie. Het vraagt meer onderzoek naar hoe audiodescriptie toepasbaar zal zijn op typische televisieproducties en niet op filmproducties.

Ik geef even de berekening. Tien percent van het tijdslot 17 uur tot 23.30 uur audiodescriptie betekent, aan de huidige prijzen, een kostenverhoging van 300.000 euro per jaar, enkel en alleen voor de Vlaamse Media Maatschappij.

Ik maak dezelfde opmerking die de VRT zonet maakte dat het extra bandbreedte vereist in het distributiemedium. Er zal daarover dus moeten worden onderhandeld met Telenet en Belgacom en andere operatoren. De eerste vraag is of die bandbreedte beschikbaar is. Wie draait er op voor de kost in het transport- en distributienetwerk?

Wij hebben ook de vraag gesteld naar de rol van bijvoorbeeld het Filmfonds zodat alle Vlaamse audiovisuele producties die wel in aanmerking komen voor kwaliteitsvolle audiodescriptie eventueel via hen kunnen worden gesubsidieerd, zodat audiodescriptie tenminste al bij de productie wordt aangemaakt. Dan wordt ze ook beschikbaar voor de omroepen.

Audio-ondertiteling vraagt ook extra bandbreedte in het distributiemedium. We moeten een apart audiokanaal maken. Respeaking, zoals de BBC het noemt, het opnieuw voorlezen van ondertiteling, is zeer arbeidsintensief. We verwijzen eerder naar wat bijvoorbeeld Denemarken doet. Daar heeft men toestellen die bepaalde teksten of datastromen op een deftige manier in text-to-speech kunnen zetten. Dit kan zelfs los van televisie en kan ook dienen voor e-mail. Ik denk dat er moet worden geïnvesteerd in onderzoek en in spraaktechnologie voor de Nederlandse taal.

Wat wij wel doen, en wat zeker in 2009 een speciaal aandachtspunt is voor onze productiehuizen, is extra aandacht geven aan de verstaanbaarheid van dialogen. In het verleden is het al te vaak gebeurd dat bijvoorbeeld de muziekmix op een programma een beetje de voorrang kreeg door er een zeer goede en performante audiotrack onder te leggen. Wij vragen nu aan de productiehuizen om de muziek naar het tweede plan te brengen en de stemmen en de dialogen zeer verstaanbaar te maken, zelfs zonder het beeld te zien. Dit heeft nu voorrang in ons productieproces.

Gebarentaal is ook zeer arbeidsintensief en vraagt een tweede uitzendkanaal op het distributiemedium. Dat veronderstelt onderhandelingen met operatoren zoals Telenet en Belgacom. Het zou een zoveelste 'simulcast' zijn van onze signalen op hun netwerk. Het vereist voor ons ook investeringen in de techniek om de vertaler in beeld te brengen, synchroon met het gesprokene. Het vereist investeringen in eindregie en in een studio en in Blue Key. Op dit moment zijn we daarop niet verder ingegaan omdat de vereiste van een extra kanaal primordiaal is en omdat die discussie dan eerst zou moeten worden opgelost.

4. Uiteenzetting door mevrouw Alexandra Olbrechts, Head of Legal, SBS-Belgium

Mevrouw Alexandra Olbrechts: Ik wil u ook een aantal cijfers en feiten meegeven over ondertiteling en over de inspanningen die VT4 en VIJFtv hebben gedaan.

Voor de aangekochte programma's hebben wij een ondertiteling van 100 percent. Bij de Nederlandstalige programma's worden de realityprogramma's voor 95 tot 98 percent ondertiteld.

Waar komt dat cijfer vandaan? De passages met voice-over en presentatie worden niet ondertiteld. Alle kinderprogramma's worden gedubd. We wijzen erop dat we een extra investering hebben gedaan voor de ondertiteling van Vermist via teletekst. Voor VIJFtv gelden dezelfde cijfers: 100 percent ondertiteling van aangekochte programma's, terwijl onze Nederlandstalige realityprogramma's voor 95 à 98 percent worden ondertiteld.

De kostprijs van de ondertiteling bedraagt 3 à 5 percent van het totale programmabudget. We trekken daaruit de conclusie dat er heden sprake is van een overschrijding van het beoogde quotum voor Nederlandstalige programma's, zij het dat we daarbij de studioprogramma's niet meerekenen. Die cijfers hebben betrekking op de programmering zoals die er nu uitziet. Studioprogramma's die in het verleden werden uitgezonden, werden niet ondertiteld.

Indien er regulering nodig zou zijn, pleiten wij voor een maatstaf voor de berekening van de quota voor ondertiteling in een periode van 17 tot 24 uur. Gelet op de arbeidsintensieve extra inspanningen vereist voor het ondertitelen van liveprogramma's, menen we dat steun van de Vlaamse Regering aangewezen is. Net zoals dat ook van belang is voor omroepen die veel waarde hechten aan hun nieuwsprogramma's, menen wij dat er ook plaats is voor extra ondersteuning voor ondertiteling voor zenders als de onze, die meer belang hechten aan reality- en eventuele liveprogramma's.

Met betrekking tot de Vlaamse Gebarentaal val ik wellicht in herhaling na de uiteenzettingen van mijn collega's. Technisch gezien is er een extra kanaal vereist. Er is wellicht sprake van een verdubbeling van de distributie- en transmissiekosten. Het blijft koffiedik kijken hoe de operatoren daarop zullen reageren. Ook blijft de vraag of er nog een beschikbaarheid is van dergelijke extra kanalen. Wat is het bereik dat we daarmee kunnen halen? Praktisch lijkt het ons als commerciële omroep niet haalbaar, tenzij ook hiervoor subsidies zouden worden gegeven. We menen dat met betrekking tot de Vlaamse Gebarentaal eventueel een initiatief is weggelegd voor de openbare omroep.

Wat audiodescriptie en auditieve ondertiteling betreft, willen we ook wijzen op het eigen karakter van de formats van de SBS-programma's. Die lenen zich weinig tot het toepassen van dergelijke technieken, gelet op het ritme en de programmasnelheid. Ook hier willen we wijzen op de extra capaciteit die vereist is op de kabel, de dure infrastructuurkosten en de extra investeringen die hiermee gepaard gaan. We menen daarom dat de toekomstmogelijkheden in het kader van een commerciële omroep momenteel schaars zijn.

5. Vragen van de commissieleden en antwoord van de sprekers

Mevrouw Helga Stevens: Ik wil graag alle mensen van harte danken om hier vandaag te zijn en een toelichting te geven.

Wat de praktijk binnen de omroepen betreft, wil ik in alle duidelijkheid zeggen dat ons voorstel van decreet niet echt de regionale omroepen viseert. We begrijpen de situatie van die omroepen volkomen. We laten die hier dus even buiten beschouwing. De Vlaamse Regering geeft hen al steun voor de ondertiteling van nieuwsprogramma's.

Laten we het even hebben over de andere omroepen met een groter kijkbereik. Ik heb geen duidelijkheid gekregen over de verhouding tussen anderstalige programma's en Nederlands gesproken programma's. Ik heb een zicht gekregen op het aandeel van de Nederlands gesproken programma's die worden ondertiteld. Dat is heel positief. Ik ben heel blij te vernemen dat het percentage zo hoog ligt, maar om een totaalbeeld te kunnen hebben, had ik graag de verhouding geweten tussen anderstalige en Nederlandstalige programma's.

Bij VTM had men het over 33 percent ondertiteling exclusief voor doven en slechthorenden. Verloopt dat dan via Teletekst, of wat is precies de bedoeling daarvan? Dat was me niet helemaal duidelijk. Graag had ik daar nog wat toelichting bij gehad.

Ik heb er begrip voor dat live- en entertainmentprogramma's, en shows moeilijk te ondertitelen zijn. U zegt zelf dat ze soms 30 minuten voor de uitzending worden aangeleverd. Als men programma's waarin dialect wordt gesproken, kan ondertitelen, waarom kan de offscreen voice dan niet ondertiteld worden? Als die programma's dertig minuten voor de uitzending worden aangeleverd en toch nog ondertiteld kunnen worden, dan begrijp ik echt niet wat het probleem is dat ook te doen voor de offscreen voice.

Graag had ik ook geweten wat het aandeel is van wat de presentator of de offscreen voice zegt binnen die programma's ten opzichte van wat er in het dialect wordt gezegd. Gaat het om 5 percent van de totale duur van het programma, of 10 of 20 percent? 5 percent is toch heel wat anders dan 20 percent. Op dat vlak heb ik geen antwoord gekregen op mijn vraag.

Ik begrijp dat het voor shows en liveprogramma's een dure zaak is. In ons voorstel van decreet laten we voor de Vlaamse Regering de mogelijkheid open om eventueel subsidies te geven. Dat kan dus eventueel op die manier worden ondervangen.

We moeten ook realistisch blijven. Liveprogramma's hebben hoge kijkcijfers. Dove mensen worden uitgesloten. We moeten trachten om deze groep ook te betrekken. Als het een dure aangelegenheid is, dan moeten we deze zaak op een andere manier behandelen.

Er zijn ook altijd doven en slechthorenden die muziekprogramma's willen zien. Ik wil me niet mengen in deze discussie. De vraag bestaat echter wel.

In het voorstel van decreet is een rol weggelegd voor de VRT om onderzoek te doen en ervaring op te bouwen op het vlak van de auditieve ondertiteling en audiodescriptie, en gebarentaal. Er is ook in opgenomen eventueel te kijken of de commerciële omroepen opgenomen kunnen worden in het stappenplan. Daar mag geen misverstand over bestaan.

Door de technologische vooruitgang kan de kostprijs worden gedrukt. Top Gear op de BBC is een liveprogramma. De BBC zorgt voor liveondertiteling. Ik kan daar niet over klagen. Wat wel een probleem is, is de correcte spelling van namen. Een computer kent niet al die namen. Het is een kwestie van investeren in spraakherkenningsprogramma's. Voor de Nederlandse taal is men blijkbaar nog niet zo ver wat de ontwikkeling betreft. Dat is jammer. Ik denk echter wel dat er een potentieel is om de kosten te drukken. De vraag is wel wanneer die technologie op punt zal staan.

Mijn vraag gaat vooral over de verhouding tussen anderstalige programma's ten opzichte van Nederlandstalige programma's. En wat is bij de

Nederlandstalige programma's de verhouding tussen offscreencommentaar ten opzichte van de dialecten?

De heer Bart Caron: Ik wil nog twee dingen zeggen bij wat mevrouw Stevens heeft gezegd. Zij vroeg ook verduidelijking over een slide waarin werd gesteld dat er van 17 uur tot het laatavondsnieuws gemiddeld 23,6 percent ondertiteling van de zendtijd is. Wij willen graag weten hoeveel percent van de Nederlandstalige programma's in die zendtijd wordt ondertiteld. U haalt mooie percentages. Dat heeft natuurlijk te maken met het feit dat anderstalige programma's sowieso worden ondertiteld. Dat maakt een fundamenteel verschil. Hoeveel van dat percentage gaat dus over Nederlandstalige programma's?

Ik denk dat we beseffen dat we vandaag geen quota of streefcijfers voor audiodescriptie moeten opleggen. Dat is niet de bedoeling van het decreet, maar wel dat we aandacht geven aan de thematiek. Er zei iemand dat het ook een rol van het Filmfonds zou kunnen zijn of van andere organisatoren. Ook de Vlaamse overheid zou financieel kunnen bijspringen. Allicht is het niet mogelijk om dit te doen voor een groot aantal programma's, maar wel voor films die een groot bereik hebben. Voor andere programma's is er de audio-ondertiteling.

Sinds kort is er in Vlaanderen een toestel op de markt dat ondertiteling omzet in gesproken woord. Het is misschien niet zo perfect wat intonatie en klankkleur betreft, maar bij een gps valt dat ook nog redelijk mee. Maar, je moet natuurlijk wel Nederlandstalige ondertiteling hebben. Het grappige is dat, om dit toe te passen, de technieken voor personen met een beperking moeten verbeteren. In die zin is het eigenlijk een win-winsituatie. Het is niet alleen voor de doelgroep van slechthorenden, maar het is morgen ook voor de doelgroep van slechthorenden. Dat is heel interessant. Het gaat niet om audiodescriptie maar om audio-ondertiteling, de machinale omzetting van woord in gesproken woord.

VTM spreekt ergens over een kost van 600.000 euro voor ondertiteling. Is dat de totale kost of de meerkost? Is dit ook zo bij de VRT? Ik dacht dat daar sprake was van een meerkost van 500.000 euro. Kunt u dit verduidelijken?

Mevrouw Alexandra Olbrechts: In de uitzendtijd is er een derde Nederlandstalige programma's en twee derde anderstalige programma's. Dat was vorig jaar toch zo. Wij hebben voorlopig weinig liveprogramma's. Wat ondertiteling betreft werken wij eveneens samen met onze Nederlandse collega's.

De heer André Saegeman: Ik heb geen exacte cijfers bij over de verhouding tussen Nederlandstalige en anderstalige programma's. Op Eén, het hoofdnet

van de VRT, is de overgrote meerderheid van de programma's in het Nederlands. In de vooravond zijn er een paar – of zelfs maar één – Engelstalige programma's. 's Avonds laat is er ook vaak een Engelstalige komedie. Voor de rest zijn de programma's voornamelijk Nederlandstalig. Ik ga geen cijfers uitspreken, want ik ken ze niet. Voor Canvas is dat iets minder het geval, daar is de verhouding Engelstalige en anderstalige programma's iets hoger dan bij Eén, maar toch is het aantal Nederlandstalige programma's ook zeer groot.

Inzake 'live show and entertainment' heb ik geen idee.

Voor audio-ondertiteling kwam er heel recent inderdaad een Nederlandstalig doosje op de markt. Over een paar weken of maanden wordt het in België voorgesteld. Het is volgens mij ook heel gunstig geprijsd: het kost ongeveer 400 euro. De teletekst-ondertiteling zou daarmee inderdaad onmiddellijk, zonder enige ingreep, omgezet kunnen worden in spraak, maar de vraag is natuurlijk hoe goed de kwaliteit van de spraak is. Een probleem kan zijn dat bijvoorbeeld bij een dialoog in een film tussen een dame en een heer, het computerdoosje de hele tijd dezelfde stem zal gebruiken. Ik weet niet of dat aanvaardbaar is, we zullen moeten uittesten of het inderdaad een oplossing kan bieden.

Mevrouw Merel Janssen, juridisch adviseur VRT: Ik heb nog een opmerking, want men verwijst graag naar een mastodont zoals de BBC, maar de BBC is van een totaal ander kaliber dan de Vlaamse omroepen, zowel qua budgetten als qua personeel.

Dikwijls wordt gezegd dat moet worden geïnvesteerd in technologische ontwikkelingen en systemen. Ik stel me daarbij de vraag waarom in dezen naar de omroepen wordt gekeken. Volgens mij is het een andere industrie die in spraaktechnologie moet investeren.

De heer Bart Caron: In Groot-Brittannië is er een categorie-indeling gemaakt op basis van de grootte van de zenders, van het bereik en van het marktaandeel. Er zijn verschillende quota. De BBC is inderdaad een mastodont, maar ook een kleine commerciële omroep moet zich houden aan een aantal verplichtingen, en die zijn gradueel. U maakt zich er te makkelijk van af door te zeggen 'wij zijn klein en zij zijn groot'. Er zijn gradaties en dus moet er worden gepreciseerd. Het is niet onze bedoeling om onredelijk te zijn, maar het is niet zo dat alleen de grote het kunnen doen. Iemand met een beperking in Vlaanderen heeft er evenveel recht op als iemand met een beperking in Groot-Brittannië, maar natuurlijk moet alles worden aangepast aan onze schaal en ons bereik.

U hebt gelijk voor wat de innovatie en het onderzoek betreft, maar anderzijds staat ook in de beheers-

overeenkomst van de VRT en in het decreet dat de VRT op dat vlak een rol te spelen heeft.

De heer Frank Mathys: Ik zal eerst wat meer uitleg geven bij de cijfers op de aangeboden slides.

Er staat "van 19 uur tot Nieuws Laet: gemiddeld 80 percent ondertiteling van de zendtijd". Dat is inderdaad buitenland en binnenland samen, eerste 'run' en herhalingen. Het gaat echt over de uren tussen 19 uur en 23.30, volledig.

Voor "van 17 uur tot Nieuws Laet: 73,6 percent" geldt hetzelfde: het is volledig, inclusief herhalingen en dergelijke.

Verder staat er "33 percent van de ondertiteling is exclusief voor doven en slechthorenden" en daar verwijs ik inderdaad naar teletekstondertiteling; niet naar open ondertiteling. De ondertiteling is dus niet in beeld tenzij ervoor wordt gekozen. Die 33 percent wordt berekend op de totaliteit van de zendtijd, het is dus geen 33 percent van 80 percent, maar van het blok zendtijd.

'Het Nieuws', dat zijn telkens tussen 38 en 45 minuten extra zendtijd die live ondertiteld worden.

De vraag over de Vlaamse of Nederlandstalige producties, staat op de volgende slide. In 2008 werd op vtm 70,8 percent van de Vlaamse producties ondertiteld, maar dat is inclusief de herhalingen die we hebben uitgezonden. Er waren vaak herhalingen die historisch niet werden ondertiteld en waarvoor we ook nu geen ondertitels hebben uitgezonden. We hebben in 2009 de beslissing genomen om alle nieuwe fictieproducties ter ondertitelen. Dat percentage zal dus stijgen, want ook bij herhalingen blijven die ondertitels behouden.

Bij 2BE gaat het om 83,95 percent van alle Vlaamse producties. Eén programma werd niet ondertiteld en dat zorgt voor dat percentage. Het is bijna een complete buitenlandzender geworden, waarbij een of twee Vlaamse producties per seizoen geprogrammeerd staan.

Ook de cijfers over binnen- en buitenland voor VTM moet ik u schuldig blijven, want dat varieert van maand tot maand. Ons voorstel om te meten tussen 17.00 uur en 23.30 uur, gaat natuurlijk over het blok waar we voornamelijk onze eigen Vlaamse producties zetten. Daar is het hoofdaandeel Vlaamse producties.

Als er ondertiteling is en er bestaat een toestel, is dat meteen bruikbaar voor audio-ondertiteling. Het gaat voorlopig alleen over teletekstondertiteling, want dat is de enige datastroom die toekomt. De rest is in

beeld gebrand en dat kan een toestel niet omzetten in audio. De nieuwe technologie, DVB subtitling, bestaat op settopboxen, dus op digitale televisie. Dat zou veel beter kunnen werken, maar er hangen investeringen aan vast, niet zozeer bij de omroepen, maar bij de distributie.

De analoge teletekst die nu nog wordt opgevoerd, zal eigenlijk verdwijnen. Theoretisch is dat niet eens meer gedefinieerd in een digitale omgeving, en zeker niet in een High Definition-stroom. Via een truc stellen we dat nu nog ter beschikking. BBC bijvoorbeeld, maakt wel al volledig gebruik van DVB subtitling, maar de kosten liggen weer bij de distributie-operatoren.

De heer Bart Caron: Kan voor die technieken worden samengewerkt met, voor de VRT, Nederlandse collega's, of voor de commerciële zenders met partners in het Nederlandse taalgebied? Gebeurt dat al of niet? Behoort dat ook voor audiodescriptie tot de mogelijkheden?

De heer André Saegeman: Dat gebeurt zeker. Op het gebied van ondertiteling hebben we al een lange traditie van samenwerking met NOS, vroeger, NOB en de Nederlandse publieke omroepen.

Over het doosje waar u het zelf over had, hebben we zeer nauwe contacten met zowel de Nederlandse omroepen die dat al promoten als met de fabrikant.

Op het gebied van audiodescriptie zijn we voorstander om contacten te leggen met Nederland. We moeten niet twee keer het warm water uitvinden, want de operaties zijn erg duur.

De heer Frank Mathys: Als er ondertiteling bestaat, ook al is die Nederlands, dan koopt ook VMMA die. Maar om een continue kwaliteit te kunnen aanbieden, bewerken we die en maken het Vlaams.

Voor audiodescriptie zijn we veeleer volgende partij. Maar de bron van audiodescriptie in Nederland ligt ook bij een Belgisch bedrijf. Dus binnen de markt werken we samen.

Mevrouw Helga Stevens: Waarom kunnen reality-programma's niet volledig worden ondertiteld? Er is last minute aanlevering, maar waarom kunnen dialecten dan wel worden ondertiteld en de rest niet?

De heer Frank Mathys: Uw redenering klopt, maar ik heb misschien niet alles duidelijk uitgelegd. Er zijn twee redenen waarom we bepaalde reality of shows niet ondertitelen. De eerste is de last minute aanlevering. Dan ondertitelen we niet. Bij programma's die ruim op tijd klaar zijn, ondertitelen we de dialecten. Het is inderdaad technisch niet moeilijker

om ook de offscreen en de presentatie te ondertitelen. Het gaat alleen om de kostprijs. We betalen per regel en niet per uur.

Mevrouw Alexandra Olbrechts: Voor SBS-Belgium is de reden dezelfde. Dat is misschien ook een pleidooi om de bijkomende kost van ondertiteling voor voice over en presentatie te steunen.

De voorzitter: Ik dank de sprekers voor hun bijdrage aan deze interessante hoorzitting.

De verslaggevers, De waarnemend voorzitter,

Jurgen VERSTREPEN
Paul DELVA

Jo VERMEULEN